PATVIRTINTA:
Panevėžio lopšelio-darželio „Kregždutė“
direktoriaus 2025-06-30 m. įsakymu Nr. V-30

PANEVĖŽIO LOPŠELIS-DARŽELIS „KREGŽDUTĖ“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„PAŽINIMO TAKU“

PANEVĖŽYS

2025 m.

PRITARTA:
Panevėžio miesto savivaldybės
2025-06-11 mero potvarkiu Nr. M-424

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo duomenys

Panevėžio lopšelis-darželis „Kregždutė“ pradėjo veikti 1969 m. kovo 9 dieną.

Lopšelis-darželis „Kregždutė“ yra biudžetinė, pelno nesiekianti Panevėžio miesto savivaldybės įstaiga.

Adresas: D. Poškos g. 29, LT- 35149 Panevėžys. Tel. (0 45) 460 197.

Elektroninis paštas: kregzdutedarzelis@gmail.com

Interneto svetainės adresas: www.kregzdutedarzelis.lt

Mokyklos tipas – neformaliojo ugdymo mokykla – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Mokomoji kalba – lietuvių kalba.

Pagrindinės veiklos sritys: ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Lopšelio-darželio veiklą koordinuoja Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Švietimo ir jaunimo reikalų skyrius.

Lopšelis-darželis savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Vyriausybės nutarimais, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos teisės aktais, Panevėžio miesto strateginiu plėtros 2021-2027 metų planu ir kitais vietos savivaldos įstatymais, Panevėžio lopšelio-darželio „Kregždutė“ 2023-2027 metų strateginiu planu, įstaigos nuostatais ir kitais norminiais dokumentais.

Panevėžio lopšelyje-darželyje „Kregždutė“ vadovaujamasi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse (žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės), pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos (toliau - Programa) turinys.

Ikimokyklinio ugdymo programos paskirtis – siekti kokybiško vaikų ugdymo(si), bei apibrėžti tikslingą ir veiksmingą ugdymo proceso organizavimą, ugdymo turinio įgyvendinimą ir ugdymo(si) tęstinumą. Ugdymo(si) aplinkos kryptis – vaikų ugdymo(si) kontekstų kūrimas. Programa grindžiama visuminio ugdymo idėjomis, kurios lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi; universalaus dizaino mokymuisi prieiga, kai kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduoja įtraukaus ugdymo organizavimas; taikomi Reggio Emilia ugdymo metodikos elementai: ugdymo sistema akcentuojamas vaiko iniciatyvumas ir tyrinėjimas, naudojant projektinius metodus; vaiko žaidimu ir kita patirtine veikla, kaip pagrindinėmis, viena kitą papildančiomis ugdomosiomis veiklomis. Programoje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas, užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių, tarp ugdymosi ir ugdymo procesų ir apima visas ugdymo(si) sritis.

Ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikų nuo 1 iki 5 (6) metų ugdytojams: pedagogams, tėvams (globėjams), visai įstaigos bendruomenei. Darželis yra vieninga ugdymo(si) institucija, užtikrinanti kiekvieno vaiko įsitraukimą į ugdymosi procesą, siekianti ugdymo ir socializacijos tęstinumo, sudaranti galimybes sėkmingai spręsti adaptacijos problemas, skatinanti kokybišką tėvų (globėjų) ir pedagogų sąveiką, bendradarbiavimą.

Įstaigoje daug dėmesio skiriama vaikų gamtosauginių ir sveikos gyvensenos įgūdžių formavimui, fizinės sveikatos, emocinių ir socialinių pasiekimų ugdymui. Siekiama, kad ugdomi vaikai įgytų daugiau socialinių ir emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, skatinant jų pozityvų elgesį bei siekiant geresnės emocinės savijautos, įstaigoje įgyvendinama socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programa „Kimochi“.

Siekiant stiprinti vaikų kūrybiškumą, problemų sprendimo įgūdžius bei loginį mąstymą, ikimokyklinio ugdymo įstaigoje įgyvendinama parengta Panevėžio miesto švietimo įstaigų Inžinerijos ugdymo programa. Programa integruojama į kasdienes ugdomąsias veiklas, skatinant vaikų tiriamąją veiklą, eksperimentavimą ir technologinių sprendimų paiešką pagal amžių bei gebėjimus.

Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelyje-darželyje „Kregždutė“ vaikai ugdomi nuo 1 metų iki mokyklos. Vaikų grupės komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnius. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintys vaikai integruojami į įprastos raidos vaikų grupes. Vaikų kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimus koreguoja logopedė. Įstaigoje teikiama specialiojo pedagogo pagalba.

Ankstyvojo amžiaus tarpsnyje svarbiausias vaidmuo ugdant vaikus tenka šeimai, o lopšeliui tenka šeimos pagalbininko vaidmuo. Programoje numatomas ugdymo šeimoje tęstinumas, ugdomi pirmieji vaikų gebėjimai. Ikimokyklinio amžiaus vaikas – bręstanti asmenybė, turinti savo individualius poreikius. Vaikai nori būti mylimi, gerbiami, suprasti, savarankiški, nori bendrauti ir bendradarbiauti su kitais, trokšta aktyvios veiklos, kad pažintų aplinką ir kurtų save. Vaikai skirtingai jaučia, patiria, pažįsta, išreiškia, kuria savo pasaulio pažinimo stilių. Jie nori žaisti, judėti, kurti, pažinti, tyrinėti, eksperimentuoti, veikloje naudoja informacines technologijas. Šiuolaikinio mokslo požiūriu vaiko pasaulio supratimo, nuostatų apie jį susidarymo ir gebėjimų ugdymosi kelias yra patirtinis, t. y. tinkamai sukurtoje aplinkoje vaikas pats stebi, tyrinėja, atranda, išbando, stebi pasekmes pats kurdamas savo žinojimą.

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių: žaidimo, saugumo, draugysčių, komunikavimo, pažinimo džiaugsmo, kūrybinės saviraiškos bei aktyvaus judėjimo, tenkinimą ir turtinimą; sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius, taip pat atsirandančius ir dėl išskirtinių gebėjimų.

Pedagogų kvalifikacija

Pedagogų kvalifikacija – vienas iš esminių veiksnių, turinčių įtakos ugdymo kokybei. Įstaigoje dirba aukštos kvalifikacijos specialistai: ikimokyklinio ugdymo mokytojai, logopedas, spec. pedagogas ir meninio ugdymo mokytojas.

Lopšelyje-darželyje dirba kompetentingos pedagogės, ieškančios naujovių ir gebančios naujoves priimti bei įgyvendinti. Iniciatyvūs mokytojai, švietimo pagalbos specialistai pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui.

Įstaigos pedagogai dalyvauja miesto ir šalies renginiuose, nuolat kelia kvalifikaciją, gilina pedagogines, psichologines žinias ir gebėjimus, bei dalinasi savo gerąja pedagoginio darbo patirtimi.

Ugdymo(si) kontekstai

Ugdymo kontekstai kuriami taip, kad tenkintų kiekvieno vaiko poreikius, ugdytų jo gebėjimus, skatintų kaupti naują patirtį, išbandyti įvairias veiklos formas ir pažinimo būdus. Siekiama, kad kontekstai skatintų vaiką aktyviai veikti, tyrinėti, pažinti, pasitikėti savo gebėjimais. Vaikas pats yra aktyvus kontekstų kūrėjas.

Įstaigos edukacinės aplinkos praturtintos tradiciniais sprendimais ir inovatyviomis ugdymo(si) priemonėmis: interaktyvi lenta, „bee-bot“ robotukai, kompiuteriai, planšetės, šviečiančios lentos ir stalai. Įrengta STEAM erdvė tyrinėjimams, eksperimentams; sensorinis, relaksacijos ir žaidimų kambarys. Salė aprūpinta priemonėmis meniniams gebėjimams ugdyti ir lavinti. Įstaigos salėje ir lauko aikštelėse sudarytos geros sąlygos aktyviai vaikų fizinei veiklai.

Vaikų ugdymas vyksta ne tik įstaigoje, bet ir už jos ribų. Vyresniems vaikams dažnai organizuojami pažintiniai edukaciniai užsiėmimai Kraštotyros muziejuje, moksleivių namuose; įvairios išvykos, ekskursijos: į biblioteką „Židinys“; „Saugaus eismo klasę“, susitinkant su policijos darbuotojais, gamtos mokyklą ir kt.

Lopšelis-darželis „Kregždutė“ glaudžiai bendradarbiauja su kitomis ikimokyklinėmis įstaigomis: lopšeliais-darželiais „Žilvinas“, „Jūratė“ bei Panevėžio „Vyturio“ progimnazija. Su minėtomis institucijomis numatyti tradiciniai ir netradiciniai renginiai, kurie derinami metų pradžioje, atsižvelgiant į metų veiklos programas. Nuolatiniai socialiniai partneriai – biblioteka „Židinys“, Panevėžio gamtos mokykla. Netoli mūsų įstaigos yra pušynėlis, poilsio parkas ir Nevėžio upė. Tokia puiki geografinė padėtis yra patogi įgyvendinant aplinkosauginius ir sveikatingumo projektus ar kitokią ugdomąją veiklą.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Darželio bendruomenė yra atvira kaitai, siekia geresnės ugdymo kokybės, susitelkusi naujovių paieškai ir bendradarbiavimui. Tėvai ir pedagogai nuolat ieško naujų bendradarbiavimo formų, kartu rūpinasi vaikais, aptaria problemas, džiaugsmus, siekiant užtikrinti ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią ir kartu besimokančią bendruomenę. Bendradarbiavimą grindžiame pozityviomis nuostatomis: tarpusavio pasitikėjimu, nuoširdumu ir atvirumu, pozityvumu, konfidencialumu, įsiklausymu į vienas kito poreikius ir interesus, pagarba šeimos kultūrai. Sąveika su tėvais (globėjais) motyvuojama nuolatiniu individualių vaiko ugdymosi poreikių ir galimybių aptarimu, tinkamų ugdymosi pasiekimų bei pažangos vertinimo metodų parinkimu, dalijimusi informacija ir patirtimi apie vaiko ugdymą(si), daromą pažangą. Bendruomenės sutarimu darželyje plečiamos ugdymo(si) erdvės ir edukacinės aplinkos. Siekdamas užtikrinti bendruomenės poreikius, darželis aktyviai dalyvauja įvairiuose projektuose, tarp jų ir fizinį aktyvumą bei sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymo skatinančiuose projektuose. Įstaigoje siekiama, kad tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas taptų vienu iš pagrindinių tikslų, lemiančių ugdymo(si) sėkmę. Nuolat kuriamos, atnaujinamos įstaigos ir šeimų bendradarbiavimo formos: šeimų kūrybinės dirbtuvės, sporto šventės, kalendorinės šventės ir kt.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

- **žaismės principas**. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- **įtraukties principas**. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- **šeimos ir mokyklos partnerystės principas**. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų;
- **vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas**. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

- **reflektyvaus ugdymo(si) principas**. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
- **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas**. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
- **kontekstualumo principas**. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas**. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);
- **integralumo principas**. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas**. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- **sociokultūrinio kryptingumo principas**. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

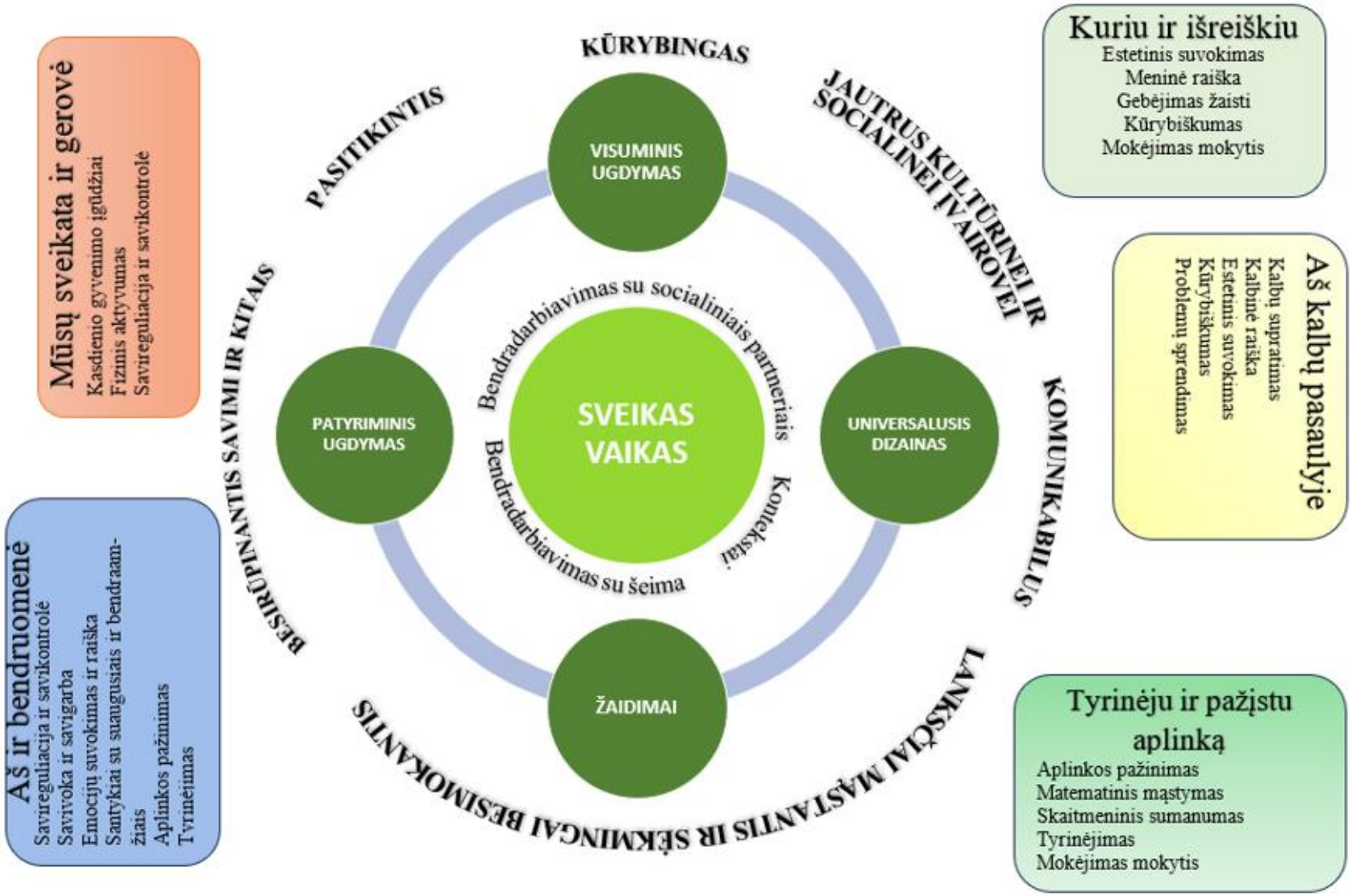
III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAS

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Programos tikslui pasiekti įgyvendinami šie **uždaviniai:**

- Mokyti vaikus atpažinti savo ir kitų poreikius, ugdyti empatiją, skatinti bendradarbiavimą ir atsakomybę už savo veiksmus bei savarankiškumą.
- Supažindinti su įvairiomis kultūromis, ugdyti pagarbą kitų tradicijoms, skatinti socialinį teisingumą ir toleranciją.
- Lavinti gebėjimą reikšti savo mintis žodžiu ir raštu, mokyti aktyvaus klausymosi, stiprinti neverbalinės komunikacijos įgūdžius.
- Skatinti problemų sprendimą iš įvairių perspektyvų, ugdyti gebėjimą prisitaikyti prie naujų situacijų, skatinti eksperimentavimą ir inovatyvų mąstymą.
- Ugdyti savireguliacijos gebėjimus, stiprinti mokymosi strategijas, skatinti smalsumą ir norą tyrinėti pasaulį.
- Pritaikyti ugdymo procesą prie vaikų individualių poreikių, patirties ir gebėjimų, užtikrinti įvairius mokymosi metodus ir aplinkas.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Ugdymų sritys siejamos su vaiko pasiekimų sritimis ir vaiko galiomis, siekiant išugdyti besirūpinantį savimi ir kitais, pasitikintį, jautrų socialinei ir kultūrinei įvairovei, lanksčiai mąstantį, kūrybingą, komunikabilų ir sėkmingai besimokantį vaiką (1 pav.).

1 pav. Panevėžio lopšelio-darželio „Kregždutė“ konceptualus ugdymo(si) modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Panevėžio lopšelyje-darželyje „Kregždutė“ ugdymo(si) turinys orientuotas į darnų asmenybės vystymąsi - personalizuojant, individualizuojant, diferencijuojant ugdymą, kūrybiškai integruojant sveikos gyvensenos idėjas, gerbiant vaiko pasirinkimą, įsiklausant į vaiko pasiūlymus ir idėjas, tenkinant svarbiausius vaiko poreikius. Pedagoginės strategijos bei ugdymo(si) metodai, orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą: ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai.

Lopšelyje-darželyje vyrauja vaiko raidos ir ugdymo teorijų įvairovė bei holistinė praktika, kai neatsiejama priežiūros ir ugdymo vienovė. Ikimokyklinio ugdymo programa „Pažinimo taku“ grindžiama konstruktyvizmo, sociokultūrine ir socialine kognityvine raidos teorijomis. Konstruktyvizmo raidos teorija atskleidžia mūsų požiūrį į vaiką ir jo ugdymąsi – vaikas yra pats aktyviai besimokantis, pats konstruojantis savo žinojimą. Sociokultūrinė teorija pabrėžia socialinių sąveikų svarbą. Vaikas, aktyviai sąveikaujantis su aplinkiniais, ir per sąveikas plėtojantis savo psichikos galias, kuriantis savo asmenybę. Socialinė kognityvinė teorija artima tuo, kad vaikas žinojimą apie pasaulį kuria pasidalytose sąveikose, pasaulį suvokia kaip vientisą ir neskaidomą.

Ugdymo metodai, būdai, formos ir priemonės parenkami atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus, poreikius, ugdymo tikslą ir uždavinius. Vaikai savo patirtį kaupia žaisdami, veikdami, tyrinėdami, eksperimentuodami ir bendraudami . Veikla organizuojama visai vaikų grupei, grupelei arba individualiai.

Įstaigos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Įstaigos vidaus ir lauko erdvėse, atsižvelgiant į ugdymo aplinkas, kuriami aktualūs ugdymo(si) kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.

Vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Įstaigoje palaikomos vaiko iniciatyvos, spontaniškos veiklos, mokytojui stebint vaiką, praturtinant mąstymą. kūrybinį ir praktinį patyrimą, dialoginį veikimą.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla:

1. visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Programoje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas,

užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių, tarp ugdymosi ir ugdymo procesų;

2. universalus dizainas mokymuisi yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys:

2.1. vaiko įsitraukimas į ugdomąją veiklą, sudominant ir sužadinant pozityvias emocijas;

2.2. gilėjantis supratimas, gaunant ir tyrinėjant informaciją įvairiais būdais;

2.3. įgytos patirties raiška, savarankiškai sugalvojant idėją, ją įgyvendinant, atspindint ar aptariant rezultatą;

3. vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos.

Vaikų ugdymui(si), mokytojams ir pagalbos šeimoms sistemos, komandinio mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbo, paramos teikimo kryptys:

- mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas kliūtis konkretiems vaikams dalyvauti bendrai planuojamoje veikloje, kliūčių prevencijai iš anksto parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę;
- švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus; švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių;
- mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja, padėdami suprasti vaiko ugdymosi poreikius, veiksmingus, vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus ir dalyvauti savo vaiko ugdyme šeimoje ir mokykloje;
- sprendžiant sudėtingus ugdymo(si) atvejus, plėtojant ugdytojų kompetencijas, aprūpinant mokyklos bendruomenę ir šeimas reikalingais ištekliais, mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus. Įgyvendinant Programą, įstaiga įtraukia tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų: įstaiga atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitaria dėl ugdymo(si) įstaigoje ir šeimoje dermės;
- šeimos ir įstaigos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

1. UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“

Pasiekimų sritis – kasdienio gyvenimo įgūdžiai **Vertybinė nuostata.** Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. **Esminiai gebėjimai.** Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Pats apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus; suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi veidą, rankas. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Savarankiškai ar suaugusiojo padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus, susišukuoja. Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Paaiškina, į ką kreiptis iškilus pavojui namuose, pasimetus parduotuvėje, pasiklydus. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitiniais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Žino pagalbos telefono numerį.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Laikosi pastovaus dienos ritmo ir ritualo, žaidžia su tais pačiais žaislais tuos pačius žaidimus. Pasirenka situacijas saugiai žaisti, atsargiai elgiasi su buities daiktais grupėje ir lauke. Valgo savarankiškai, naudojasi stalo įrankiais ir pasirenka su kokiu stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą. Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, nusako kas šią dieną jau įvyko ar kas dar įvyks; tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą; supranta kokia veikla yra aktyvi, kokia rami.	Atsižvelgdamas į visos mokyklos dienos režimą, sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Valgo savarankiškai, neskubant jį skanauja. Mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekiant estetinio įspūdžio. Ugdosi saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročius, saugo savo ir kitų sveikatą. Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaidžiant grupėje ir kieme, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių.
Pasiekimų sritis – fizinis aktyvumas **Vertybinė nuostata.** Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus **Esminiai gebėjimai.** Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**

Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Veria ant virvutės dideles sagas, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire rankomis. Dalyvauja žaidimuose kartu su suaugusiais.	Stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, šokinėja judėdamas pirmyn. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius su smulkiais daiktais. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Nori judėti, savo žinias ir sumanymus perteikia kūno judesiais, įsitraukia ir inicijuoja judriuosius žaidimus grupėje ir lauke. Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis. Lanksto ranką per riešą, pratinasi pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mosteli plaštaka, vis tiksliau atliekant judesius (savarankiškai valgant, dėliojant, užsukant, atsukant ir t.t.). Mokosi derinti judėjimo ir poilsio ritmą.	Vengia pavojingų situacijų, ieško sprendimų kaip jų išvengti, prireikus paprašo suaugusiojo pagalbos. Eina pasistiebus, ant pėdos šonų, kulnų; eina ištiesta virve, padėtu lanku; eina aukštai keliant kelius, pusiau pritūpus, plačiu žingsniu, pristatomuoju, pakaitiniu ar kryžminiu žingsniu; bėga aukštai keliant kelius, šonu, atbulomis, įveikiant kliūtis. Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliojant, konstruojant, veriant ir kt. Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, juda pagal greito ir lėto tempo muziką.
Pasiekimų sritis – savireguliacija ir savikontrolė **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. **Esminiai gebėjimai.** Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Kartą paragintas geba palaukti savo eilės; paprašytas dalinasi žaislais su kitais vaikais. Pradeda valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais	Geba prisitaikyti prie naujų situacijų; ieško išeičių, kai nesutampa poreikiai ir interesai žaidžiant. Nesunkiai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui grupėje ir kitoje aplinkoje (per išvykas), pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles. Pats taiko įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems; stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Atpažįsta kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, dėmesingumą, energingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. Žaisdamas komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti	Veikdamas ribotame plote pratinasi judėti saugant save ir kitą. Tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymint paveikslėliais, aptariant kaitos priežastis. Padedant mokytojui, susikuria ritualus.

2. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“

<table>
<tr><td colspan="2">Pasiekimų sritis – savireguliacija ir savikontrolė
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.
Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti
(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</td></tr>
<tr><th>VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ</th><th>VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ</th></tr>
<tr><td>Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos.</td><td>Bendraudamas su bendraamžiais, žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Veikdamas mokosi stabtelėti ir apmąstyti tolimesnius savo planus ar tinkamiausius veikimo būdus.</td></tr>
<tr><th colspan="2">UGDYMO(SI) GAIRĖS</th></tr>
<tr><th>Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų</th><th>Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų</th></tr>
<tr><td>Parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamas, nuraminamas, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. Nusišypso, pakalbina, taikiai žaidžia greta, moka dalintis, palaukti savo eilės, atsižvelgia į kito prašymus. Moka suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Atsižvelgia į suaugusiojo prašymą ir nepažeidžia susitarimų. Rodo simpatiją greta esančiam.</td><td>Valdo savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Valdo pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas. Žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbando naujas veiklas. Susidūręs su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl. Užmezga ir palaiko asmeninius ryšius su kitais žmonėmis, tyrinėja savo ir kitų panašumus bei skirtumus, pratinasi pagalvoti apie kitus ir jų poreikius. Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pasiekimų sritis – savivoka ir savigarba
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus
Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę
(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</td></tr>
<tr><th>VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ</th><th>VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ</th></tr>
<tr><td>Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra –</td><td>Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo</td></tr>
</table>

berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Savo kūno ribas jaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, rengiami, kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajaučia, patiria, ką kuri kūno dalis daro. Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą mato vandens paviršiuje, žaidžia šešėlių žaidimus . Supranta save kaip unikalų asmenį žaidžiant, pasakojant, piešiant save, savo stiprybes. Pajaučia savo augimą per didėjantį savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuojasi išaugtus drabužėlius ar batus, naudoja ūgio matuoklius, žiūri anksčiau darytas savo nuotraukas . Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnografinės muzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.	Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodami, kuria modelius . Mokosi pajausti savo asmeninės erdvės ribas, supranta savo privatumą, reaguoja į asmeninės erdvės ribų pažeidimą .Aiškina ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtiniausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydami klaidas ir jas taisydami. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę pažįsta per įvairias medijas. Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapį, konstruoja. Mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilias asmenybes Pilietinį tapatumą ugdosi šeimoje, grupėje, kieme laikosi vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis. Dalyvauja prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu, tvarkymu. Aiškinasi ir išreiškia supratimą, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, jiems reikalinga pagalba, todėl įsitraukia į organizuojamas labdaros akcijas, prisideda prie kitų labdaros iniciatyvų.

<table>
<tr><td colspan="2">Pasiekimų sritis – emocijų suvokimas ir raiška
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.
Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.
(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</td></tr>
<tr><td>VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ</td><td>VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ</td></tr>
<tr><td>Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.</td><td>Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.</td></tr>
<tr><td colspan="2">UGDYMO(SI) GAIRĖS</td></tr>
<tr><td>Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų</td><td>Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų</td></tr>
<tr><td>Savo poreikius parodo veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu (sutikimas) ar papurto galvą į šonus (nesutikimas). Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Jautriai reaguoja, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis. Mokosi emocijas atpažinti, jas įvardyti. Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus “. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.</td><td>Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pasiekimų sritis – santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.
Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</td></tr>
<tr><td>VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ</td><td>VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ</td></tr>
<tr><td>Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas.</td><td>Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio</td></tr>
</table>

Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamasi bendrai.	nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).	Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus/si į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų. Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą čia ir dabar plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas esančias aplinkui.
Pasiekimų sritis – aplinkos pažinimas **Vertybinė nuostata.** Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. **Esminiai gebėjimai.** Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	

VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ
Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). Dienotvarkėje klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.	Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuotas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Stebint aplinkos daiktus suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdosi savarankiškumą, supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. Remdamiesi patirtimi, vartydami paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdami vaizdo medžiagą, žaisdami žaislais, apžiūrėdami išvykų metu, vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos). Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę.
Pasiekimų sritis – tyrinėjimas **Vertybinė nuostata.** Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja **Esminiai gebėjimai.** Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Smalsauja, stebisi, bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia. Tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas, rezultatą rodo kitiems.	Tyrinėja kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo. Remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus, siūlo idėjas, ką būtų galima tyrinėti.

UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajaučia, patiria, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebi save veidrodyje, ant blizgių daiktų paviršių, žaidžia šešėlių žaidimus. Savo augimą pajaučia per didėjantį savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuojasi išaugtus drabužėlius ar batus, naudoja ūgio matuoklius, žiūri anksčiau darytas savo nuotraukas. Pajaučia juos supančių žmonių panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra akivaizdūs. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais.	Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, varto enciklopedijas vaikams, žiūri informacinius filmukus, atlieka eksperimentus. Jaučia savo asmeninės erdvės ribas, supranta savo privatumą ir reaguoja į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Žaidžia, kuria savo augimo laiko juostas, apvedžioja kūno kontūrus, pėdų ir plaštakų atspaudus, įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą, naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. Tyrinėja kuo panašus į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. Žmonių panašumus ir įvairovę tyrinėja, supranta žaisdamas, bendraudamas gyvai su artimiausioje aplinkoje bei šalyje gyvenančiais skirtingo amžiaus, lyties, tautybės, profesijos žmonėmis. Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos, mano tauta – kitos tautos, mano šalis – kitos šalys.
Pasiekimų sritis – problemų sprendimas **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. **Esminiai gebėjimai.** Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus, stebi kaip tai daro kiti arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.	Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis ar problemas. Yra nusiteikęs jas savarankiškai ar su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų. Tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Domisi savimi ir aplinkiniu pasauliu, ieško sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas. Atlieka įvairius nesudėtingus pavedimus, trumpai	Žaidžia, atlieka grupines veiklas, moka išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Moka įžvelgti kilusio nesutarimo

pasako ką daro, norus ir ketinimus reiškia veiksmais, žodžiais, mimika. Ugdosi jautrumą kito poreikiams: moka suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Laikosi nusistovėjusios tvarkos grupėje.	esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieško išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Įsitraukia į grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviu grupės dalyviu. Apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.

3. UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽĮSTU APLINKĄ“

Pasiekimų sritis – aplinkos pažinimas **Vertybinė nuostata.** Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. **Esminiai gebėjimai.** Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Atpažįsta artimiausioje aplinkoje esančius augalus, gyvūnus, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pavadinimus. Pasako miesto, kuriame gyvena, pavadinimą. Atpažįsta ir pavadina kelis dažniausiai stebėtus gyvūnus, augalus, grybus. Bando rūšiuoti atliekas, tausoti medžiagas, išteklius. Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas. Paaiškina, kaip daržoves, vaisius vartoti maistui. Eilės tvarka išvardija metų laikus. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudoja rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Žaidžia ir tyrinėja pažįstamoje artimiausioje aplinkoje esančius daiktus. Patiria, kad daiktai turi požymius, kad medžiagos yra skirtingos.	Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose. Varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstukų. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais. Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis. Sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip auga. Atpažįsta gyvūnus iš jų kūno formos, išskirtinių požymių, gyvenamosios vietos. Susipažįsta su medžiagomis, tyrinėja jų savybes. Eksperimentuoja su vandeniu.
Pasiekimų sritis – matematinis mąstymas **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. **Esminiai gebėjimai.** Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.. (**žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas**)	

VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ
Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas. Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina ir atrenka daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą.	Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, 4, 5, atpažįsta atitinkamus skaitmenis. Atrenka vienodo ilgio, aukščio, pločio, tūrio daiktus. Parodo, kurie aplinkoje esantys daiktai savo forma primena skritulį, kvadratą, rutulį ar kubą. Atpažįsta skritulį, kvadratą, trikampį, kubą. Bando šias figūras apibūdinti, palyginti. Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10,juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5, pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Žinomas figūras pavadina taisyklingai. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Atranda, kad „vienetą“ galima susieti su 1 daiktu. Pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Žaidžia su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir veiksmais, kurie įvyks. Įsitraukia į įvairias eksperimentines veiklas. Atranda vis daugiau būdų daiktų atitinkamiems dydžiams palyginti. Daiktų mases lygina kilnodami. Domisi jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų.	Tyrinėja aplinką, atranda ir atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį). Moka apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais. Stebi ir tyrinėja geometrinių figūrų atvaizdus. Naudojasi jų amžių atitinkančiomis prasmingomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu žaisdamas ir pažindamas aplinką.
Pasiekimų sritis – skaitmeninis sumanumas **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas **Esminiai gebėjimai.** Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Pradeda domėtis grupėje esančiais mechaniniais, muzikiniais žaislais: liečia, spaudo, purto. Bando atlikti mokytojo, kitų vaikų žodinius nurodymus. Mokosi laikytis saugaus naudojimosi taisyklių su išmaniais žaislais. Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Mokosi laikytis saugaus naudojimosi taisyklių su išmaniais žaislais.	Su mokytojo pagalba naudojasi įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (klaviatūra, pele, išmania lenta). Kuria skaitmeninį turinį naudodami įvairias technologijas. Suvokia pagrindines skaitmeninio turinio dalinimosi taisykles. Veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Suvokia pagrindines skaitmeninio turinio dalinimosi taisykles.

UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Tyrinėja aplinką, domisi grupėje esančiais įvairiais, jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.). Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).	Naudojasi įvairiomis skaitmeninėmis technologijomis (garsinėmis knygelėmis, edukacinėmis programėlėmis) žaidžiant ir pažįstant aplinką. Mokosi skaitmeninių priemonių atsakingo ir saugaus naudojimosi taisyklių. Žaisdamas mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. Nepavykus pasiekti norimo rezultato, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo; veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdamas, žaisdamas, nagrinėdamas ir įvardydamas įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Siekia rezultato ir naudojasi realiais objektais kaip simboliais (kaladėlėmis, akmenukais, piešiniais, kortelėmis ir kt.), dėlioja ir atlieka veiksmų seką. Žaidžia, konstruoja, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas. Mokosi skaitmeninių priemonių atsakingo ir saugaus naudojimosi taisyklių. Veiklas skaido į dalis: žaidžia, konstruoja, dalyvauja projektinėse ir kt. veiklose, padalina didelį darbą į dalis, pasiskirsto komandos narius vaidmenimis ir veiksmais. Naudojasi išmaniaisiais įrenginiais, realiu laiku jungiasi prie informacinių svetainių (pavyzdžiui, susiranda gyvūnų, augalų vaizdus, išbando virtualius turus ir kt.).
Pasiekimų sritis – tyrinėjimas **Vertybinė nuostata.** Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja **Esminiai gebėjimai.** Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Pradeda tyrinėti save, artimiausią aplinką, įvaldo įvairius tyrinėjimo būdus (klausinėjimą, stebėjimą, eksperimentavimą). Išbando naujus tyrinėjimo būdus; tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi. Smalsauja, atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir aiškinasi, kas tai yra, kaip tai veikia. Fantazuoja ir	Samprotauja apie tai ką pastebėjo stebėjimo, tyrinėjimo, eksperimentavimo metu. Įžvelgia ryšį tarp daikto sandaros ir paskirties. Atlikę tiriamąją veiklą daro išvadas. Samprotauja apie įvairių daiktų panaudojimą. Stebėdamas ir eksperimentuodamas išsiaiškina objektų požymius, medžiagų savybes, aiškinasi objektų sandarą, ieško panašumų ir skirtumų tarp objektų ir reiškinių. Paaiškina, kad tyrinėjant reikia elgtis atsargiai. Lygina daiktus, medžiagas, augalus,

eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, spalvomis, judesiu, garsais.	gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius bei savybes, objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja. Samprotauja apie tai, ką pastebėjo, pajuto, patyrė, atrado, sužinojo. Siūlo idėjas, ką galima būtų tyrinėti
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Atranda, kad įvairiais daiktais aplinkoje galima manipuliuoti: pastumti, pasukti, apversti. Įsitraukia į įvairias eksperimentines situacijas kasdienėje veikloje. Daiktų pasaulį pažysta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, kvapą, garsą, skonį, tekstūrą. Žaidžia ir tyrinėja artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra). Tyrinėja skirtingas medžiagas, iš kurių pagaminti daiktai (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).	Tyrinėdamas aplinką pradeda suprasti kiek daug informacijos yra aplink: objektų panašumų, skirtumų. Aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos reiškinius. Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, rūšiuoja pagal du požymius. Supranta, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus pažysta juos stebėdamas, sugretindamas, palygindamas, grupuodamas, rikiuodamas nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodamas, konstruodamas. Veikia su daiktais, mokosi sutelkti dėmesį, mąsto, prisimena, tausoja daiktus, ugdosi kantrybę, savikontrolę. Geba koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liečia, uosto; ieškoti daikto pagal žodinį apibūdinimą. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos, supranta jų vaizdavimą plokštumoje. Daiktų dydį tyrinėja, apima delnais, apglėbia, gretina su savo ūgiu. Susipažįsta ir išsiaiškina su medžiagomis, kad jos būna kietos (mediena, popierius, stiklas, plastikas), skystos ir dujinės, tyrinėja jų savybes. Eksperimentuoja su vandeniu, išsiaiškina, ar kietos medžiagos tirpsta vandenyje, ar galima gauti mišinius.
Pasiekimų sritis – mokėjimas mokytis **Vertybinė nuostata.** Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. **Esminiai gebėjimai.** Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Aktyviai domisi įvairiais aplinkos objektais, ieško naujų įspūdžių bei potyrių. Džiaugiasi įvairių atliktų veiklų procesu. Pasirenka mėgstamą žaislą, daiktą, stengiasi atlikti pasirinktą veiklą. Aiškinasi kaip kas veikia, vyksta. Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą.	Savarankiškai siekia numatyto tikslo, aptaria atliktą veiklą. Savarankiškai priima sprendimus, ieško informacijos kaip atlikti pasirinktą veiklą. Pats bando spręsti problemas, kreipiasi pagalbos ištikus nesėkmei. Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas,

Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Atranda daiktus, žaislaus, kurie skatina tyrinėjimą visais pojūčiais. Ieško sprendimų, kaip išspręsti iškilusias problemas. Žaidžia su daiktais, kurie skatina tyrinėjimą visais pojūčiais, ieško sprendimų, kaip išspręsti iškilusias problemas., Naudoja rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį. Žaidžia ir eksperimentuoja vidaus ir lauko aplinkose. Įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba seka kitų atitinkamus nurodymus.	Sukauptą patirtį panaudoja kūrybinio proceso metu. Žaidžia pačių sugalvotus, inicijuotus žaidimus ir mokosi tyrinėti medžiagas, daiktus, jų savybes ir kt. Žaidžia pačių sugalvotus, inicijuotus žaidimus ir mokosi tyrinėti medžiagas, daiktus, jų savybes ir kt. Mato, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdosi nuostatą tausoti daiktus. Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus. Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka. Prižiūri augalus, mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiima atsakomybę, pasitiki savo jėgomis, dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų, taip pat turimų namuose augintinių auginimą.

4. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“

Pasiekimų sritis – kalbų supratimas
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.
Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmes, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.
(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)

VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ
Išklauso ir supranta nesudėtingus trumpus tekstukus, daineles, žaidinimus, kartoja žodžius, judesiais vaizduoja girdimą tekstą. Domisi knygelėmis: varto, klausia kas parašyta, paveikslėlį tapatina su aplinkos daiktais. Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocinga intonacija. Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. Vaikai klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje	Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą. Supranta vis sudėtingesnius tekstus. Atpažįsta jam aktualias raides ir skaitmenis. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais. Supranta skaitomo teksto turinį ir įvykių eigą. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių

ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose.	perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Kalba, plečia aktyvų žodyną klausant aplinkos garsų, pasakojimų, žaidinimų, dainelių. Plečia kalbos supratimą kasdienių veiklų metu. Plečia kalbos supratimą kasdienių veiklų metu. Ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus, bendraudami su suaugusiaisiais ir kitais vaikais. Ugdo foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, sutelkia dėmesį ir klausosi, žaidžia suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausosi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlieka įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. Klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose. Moka išklausyti, kalbėti paeiliui, mokytojui sukuriant klausymosi aplinkų įvairovę. Tampa aktyviais klausytojais, kai girdi jų veiksmus, poreikius ir interesus įvardijančią ir komentuojančią mokytojo kalbą, plečia pasyvųjį ir aktyvųjį žodyną.	Plėtoja kalbos supratimą žaidžiant įvairius kalbinius žaidimus. Įvairių veiklų metu supranta kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Plėtoja kalbos supratimą įvairiais pojūčiais: skonio pojūčiu, uosle, lytėjimu, vaizdu. Aktyviai įsitraukia į bendravimo su mokytoju ir kitais vaikais veiklas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Klauso gyvų pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Žaidžia, dalyvauja problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, nepertraukiamai klauso draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoja į kalbančiųjų intencijas, supranta kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Žodinės kalbos supratimą ugdosi dalyvaudami grupinėse veiklose, aktyviai bendrauja jose. Žaidimai, kuriuose plėtoja kasdienio gyvenimo arba fantazijos pasaulio siužetus, ugdo žodinės kalbos supratimą.
Pasiekimų sritis – kalbinė raiška **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas **Esminiai gebėjimai.** Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. (**žr.** Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Kalba vienskiemeniais ir dviskiemeniais žodžiais apie tai ką mato ir girdi. Sudaro 2-3 žodžių vientisinius sakinius apie aplinkos daiktus, jų savybes, įvykius. Geba inicijuoti pokalbius su suaugusiaisiais, atsako į paprastus klausimus. Kalboje taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Skatinamas kalba apie jį dominančias laidas, animacinius filmukus. Su suaugusiojo pagalba kartoja girdėtų eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus, išskiria labiausiai patikusius pasakojimo epizodus, veikėjus, jų veiklas.	Kalboje vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.). Klausinėja apie tai ką matė, pajautė, sužinojo. Atsižvelgdamas į bendravimo situaciją ir tikslą, išsako savo pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja. Geba spręsti problemas, tinkamai pradėti, plėtoti ir baigti pokalbį. Ieško būdų kaip bendrauti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Pagal paveikslėlių sekas kuria, pasakoja istorijas, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius. Apibūdina

Stebėdamas rašančius suaugusiuosius, imituoja, brauko, keverzoja, piešia palikdamas ženklus.	istorijų veikėjus keliais būdvardžiais. Kopijuoja matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose. Kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo poreikius, norus, išgyvenimus. Pasakoja apie tai ką mato, girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes. Sudaro sakinius, pritaiko pagrindines gramatikos taisykles.	Kalboje vartoja gramatiškai taisyklingus sakinius. Daugumą gimtosios kalbos garsų taria taisyklingai. Atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Pradeda vartoti sudėtingesnės sandaros žodžius ir retesnes gramatines struktūras dalyvaudami ilgesniuose, įvairesnės tematikos mokytojo ir bendraamžių inicijuojamuose pokalbiuose. Vartoja įvairias kalbos dalis, formuoja klausiamuosius sakinius, kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles.
Pasiekimų sritis – estetinis suvokimas **Vertybinė nuostata.** Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. **Esminiai gebėjimai.** Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Atpažįsta kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius. Judesiais, krykštavimu parodo, kad girdi pažįstamą melodiją, mato pažįstamą žmogų, žaislą, paveikslą. Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų skambesį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	Pasakoja savo įspūdžius, nuomonę apie išklausytą muziką, vaidinimą, šokį, dailės kūrinius, gamtos ir aplinkos daiktus. Pastebi ir apibūdina kai kurias jų detales. Reaguoja į kitų nuomonę. Demonstruoja savitą estetinį skonį. Įgyvendinant naujas kūrybines idėjas turi galimybę eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką: gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakant vieną ar kitą argumentą. Demonstruoja savo estetinį skonį Pasako, kas patiko-nepatiko, gerai-blogai, gražu-bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, piešdamas. Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.

UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Ugdosi klausą ir suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį žaisdami suaugusiojo inicijuojamus žaidimus, klausosi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis. Stebi aplinkinių veido mimikas, gestus, kūno kalbą įgydami nežodinės kalbos suvokimą. Daug mėgdžioja, čiauška reikšdami įvairias emocijas.	Įsitraukia į bendravimo su mokytoju ir kitais vaikais veiklas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja kalba ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, atranda žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Atpažįsta gestus, mimikas, į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška. Kalba daug ir taisyklingai. Kalba pilnais sakiniais.
Pasiekimų sritis – kūrybiškumas **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. **Esminiai gebėjimai.** Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai. Ilgiau įsitraukia į tai, ką vaikas mėgsta. Tyrinėja daiktus, judesius, veiksmus, kvapus, skonius. Domisi kitų kūryba ir reiškia norą veikti su kitais vaikais. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	Vaikai išbando, kaip įvairios medžiagos, priemonės ir daiktai gali būti naudojamos skirtingais būdais siekiant kūrybinio rezultato. Kurs vienokiu ar kitokiu būdu pasirenkant mėgstamas veiklas ir veikimo būdus. Žaidžiant prisimins menamus vaidmenis, kurs siužetus, spontaniškai keičiant žaidimo taisykles. Generuos naujas idėjas neįprastai naudojant įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdieninio gyvenimo ir veiklos srityse. Patys numatys kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato. Dalinsis savo kūryba artimoje aplinkoje. Vaikas pasakos apie kūrybos procesą, paaiškins, kas jam svarbu ir įdomu. Pasakys, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Moka išklausyti, kalba paeiliui, dalyvauja dialoge. Žaidžia vaidmeninius žaidimus su žaislais ir įvairiomis priemonėmis. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius. Kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, vartoja paprastus mandagumo žodelius. Bando imituoti, braukyti, keverzoti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje.	Mėgsta imituoti skaitymą, pasakoja pagal knygos paveikslėlius. Deklamuoja trumpą eilėraštį ar jo dalį. Kalbos supratimą gilina klausydamas įvairaus stilių tekstų, sieja skaitomą tekstą su vaizdine informacija, numatomu kontekstu. Kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius. Teisingai pavadina kasdieninius daiktus ir veiksmus su jais.

	Pradeda suprasti perkeltines prasmes, aiškiau išreiškia mintis, formuoja klausiamuosius sakinius. Veikia kūrybiškai, iš įvairių priemonių dėlioja, stato, konstruoja simbolius, raides. Raides atranda skaitmeniniuose įrenginiuose, sieja su ranka užrašytomis raidėmis. Kuria, iliustruoja pasakas, filmukus, knygas. Tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides.
Pasiekimų sritis – problemų sprendimas **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. **Esminiai gebėjimai.** Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Savarankiškai spręs kasdienines problemas. Nebijo bandyti pasirinkti iš kelių suaugusiojo pasiūlytų sprendimo būdų. Pritaiko jau žinomus sprendimo būdus, stebint, kaip panašioje situacijoje elgiasi suaugusieji ir kiti vaikai. Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienines problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų problemų sprendimo būdus arba kreipiasi į suaugusįjį.	Vaikai apibūdins problemą, dalinsis mintimis apie problemos sprendimą. Sprendžiant problemą samprotaus, kas pavyko (nepavyko), ką galima daryti toliau ar kitaip. Susidūrus su nauja problema taikys turimas žinias ir patirtį, pradės problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirinks tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tarsis su kitais, siūlys ir priims pagalbą. Nori problemą įveikti, išbando paties taikytus, stebėtus ir naujai sugalvotus veikimo būdus. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Spręsdamas problemą samprotauja, kas pavyko (nepavyko), ką galima daryti toliau ir kaip.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Kalbą suvokia bendraudami su suaugusiais, bendraamžiais, kreipia dėmesį į kalbos ryškią, emocingą intonaciją. Kam nors nepavykus emocijas išreiškia pirmaisiais žodžiais, žodine arba nežodine išraiška reaguoja išgirdę mokytojo kreipimąsi, kalbinami. Stebi mokytojo veido mimiką, kūno judesius, balso toną, gilina nežodinės kalbos suvokimą. Įsitraukia į pokalbius kalbinami suaugusio, atsako į klausimus, išreiškia emocijas, poreikius.	Žaidžia, dalyvauja problemų sprendime, veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusių kalbos, reaguoja į kalbančių intonacijas, supranta kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kalbos supratimą plėtoja ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Suvokia ir komentuoja priežastis, sprendžia problemas, laikosi taisyklių. Mokosi kelti klausimus, argumentuoti, plėtoja diskusijas. Kylančius nesutarimus ir problemas sprendžia priimtomis bendravimo taisyklėmis.

5. UGDYMO(SI) SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“

<table>
<tr><td colspan="2">Pasiekimų sritis – estetinis suvokimas
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.
Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.
(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</td></tr>
<tr><th>VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ</th><th>VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ</th></tr>
<tr><td>Džiaugiasi savo kūrinėliais, rodo kitiems. Emocingai reaguoja stebėdamas kitų piešinius, gamtos objektus ir reiškinius. Intuityviai mėgdžioja tai, kas patinka. Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka), džiaugiasi apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką.</td><td>Dalijasi įspūdžiais apie matytą vaidinimą, koncertą, parodą. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą. Nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.</td></tr>
<tr><th colspan="2">UGDYMO(SI) GAIRĖS</th></tr>
<tr><th>Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų</th><th>Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų</th></tr>
<tr><td>Klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis. Stebėdami ir tyrinėdami supranta aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius. Vidaus ir lauko aplinkoje kaupia vizualinius vaizdinius, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Tyrinėja vizualinės raiškos priemones, savo keverzones ir terliones, apie jas pasakoja. Spontaniškai žaidžiant su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes.</td><td>Klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. Lankosi parodose, muziejuose, meno galerijose, žiūri kokybišką animaciją, kiną, patiria įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus, formas. Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius įstaigoje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt. Įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, tyrinėja, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką kurdami ir išbandydami skirtingas priemones ir įrankius, eksperimentuodami su mišriomis technikomis. Vartoja platesnį meninių sąvokų žodyną, stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais. Pasitelkiant savo kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą bei kuriant improvizacinius teatro vaidinimus sau ir draugams plėtoja kūrybiškumą ir pagilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pasiekimų sritis – meninė raiška
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą
Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.
(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</td></tr>
</table>

VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ
Tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus. Renkasi jam patikusias raiškos priemones. Pradeda kurti objektų vaizdus.	Atranda skirtingų technikų panaudojimą vienam darbui atlikti. Planuoja kūrybinį procesą, išbando skaitmenines programėles. Tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.
MUZIKA	
Dainuoja vienas ir kartu nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Dėmesingai klauso trumpų muzikos kūrinėlių, ritmiškai ploja, trepsi, groja įvairiais perkusiniais instrumentais. Groja lengvas melodijas su perkusiniais instrumentais.	Individualiai ir su kitais dainuoja autentiškas dainas. Dainuoja sudėtingesnio ritmo, platesnio diapazono vienbalses dainas, tiksliai intonuoja. Išklauso platesnį muzikinį repertuarą. Instrumentais ar kūno perkusija ritmiškai atlieka ritminius bei melodinius darinius. Įvardija ir palygina vokalinę bei instrumentinę muziką. Tyrinėja tembrus, kuriuos išgauna kūno perkusija ar perkusiniais instrumentais. Veiklos metu spontaniškai improvizuoja balsu. Taisyklingai artikuliuoja, valdo kvėpavimą. Vartoja muzikines sąvokas, atpažįsta kai kuriuos tembrus. Savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius apie klausomus kūrinius ar atlikimą, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus. Apibūdina, lygina, grupuoja garsus išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ar aplinkoje esančiais daiktais.
ŠOKIS	
Atsiranda naujų judesių, atlieka paprastus ratelius, dainuojamuosius žaidimus. Improvizuoja judesiais, atlieka dviejų trijų judesių kombinacijas. Individualiai ir drauge šoka laisvai.	Išbando naujus šokio judesius: šokinėja abiem kojomis, šuoliuoja pristatomuoju žingsniu, šokuoja keisdamas kojas. Šoka ritmiškai, reaguoja į muzikos pasikeitimus, šokdamas rateliu juda dešinėn ir kairėn, pirmyn, atgal. Kuria šokio kompozicijas iš penkių šešių skambančiai muzikai tinkamų judesių. Reiškia nuomonę apie savo ir kitų vaikų pasirodymą, atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus. Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius. Kuria improvizacijas, apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio temą, nuotaiką. Aptaria kur ir kada mato savo atliekamą šokį, kokioje aplinkoje.
TEATRAS	
Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. Atlieka pasirinktą vaidmenį, pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	Kūno judesiais, veido mimika, balso intonacijomis kuria vaidmenį, pradeda kurti dialogą tarp veikėjų, siūlo idėjas, naudoja grupėje esančias priemones: kostiumus detales, kaukes. Pradeda kurti „dramatiškas situacijas“, improvizuotus dialogus; kurdamas vaidmenį pasitelkia įvairų rekvizitą, grimą, muzikavimą, šokį. Drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis
DAILĖ	

Kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Renkasi jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar ,,galvakojus“.	Turi jau savo mėgstamas priemones, spalvas, kuriomis teikia pirmenybę. Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas..) Komentuoja savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius. Pradeda planuoti kūrybinį procesą: pasirenka norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą. Piešia, tapo, modeliuoja lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, meninius darbus, vartoja žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešia, fotografuoja, , tapyba).
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
MUZIKINĖ RAIŠKA	
Klauso įvairių dermių, intonacijų ir ritmų, plečia muzikinį žodyną. Spontaniškai kuria savo melodijas. Judesiu išreiškia muzikines frazes, gerina kvėpavimą, vokalinį diapazoną ir spontaniškai dainuoja, jausdami ritmą bei tonacijos centrą. Praplečia dainų ir skanduočių repertuarą, atpažįsta garsų, melodijų ir ritmų panašumus bei skirtumus.	Muzikuodami su kitais vaikais tinkamai elgiasi ir klausosi, kaip jų indėlis dera su kitais. Improvizacija pereina į komponavimą, kai sujungiami ir įsimenami įvairūs muzikos elementai (melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas, dinamika) išreiškiamos emocijos. Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kuri padeda formuoti turtingą muzikinę aplinką. Klausosi tiek įrašytos, tiek gyvai atliekamos muzikos. Susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis. Derina laisvus judesius su ritminiais pratimais, susipažįsta su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, kuria choreografines kompozicijas, ugdo judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vieni kitiems.
ŠOKIO RAIŠKA	
Spontaniškai ir džiaugsmingai juda**,** išreiškia savo mintis ir emocijas judesiais. Tyrinėja pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį, pažįsta aplinką ir save per judėjimą, lavinant judesių kalbą ir kūno sąmoningumą. Plėtoja erdvės suvokimą**,** suvokia judėjimo kryptis, kelio pasirinkimą, asmeninę erdvę ir santykius su kitais judančiais. Jaučia laiką ir ritmą, suvokia laiko trukmę, judėjimo tempą, prisitaikyti prie greičio (greitai, lėtai), instinktyviai šokinėti pagal ritmą. Eksperimentuoja su garsais, balsais ir judesiais, šokdami, tyrinėja įvairius elementus, vaikai kuria idėjas tolesnei kūrybinei veiklai. Supranta šokio kompoziciją, mokydamiesi šokių, išmoksta sekti žingsnius, sekas, stilius, judėjimo kryptis, erdvę ir stebėti kitus. Derina šokį su kitais menais**,** stebi ir susieja šokio meną su kitomis kūrybinėmis išraiškomis.	Mėgaujasi judesiais, tyrinėja įvairius judesius, ritmus, tempus, dinamiką ir erdvės pojūčius. Tyrinėja judėjimo įvairovę, susipažįsta su judesio elementais ir jų deriniais, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Išlaisvina kūno koordinaciją ir plastiškumą**,** juda erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, koordinuoja kūną ir atlieka judesius su didesniu tikslumu. Naudoja laisvus tekamuosius judesius, kontroliuoja kūno energiją ir įtampą, valdo pusiausvyrą, lankstumą ir kvėpavimą. Atpažįsta ir įvardina judėjimo būdus (pvz., šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, žingsneliai). Perpranta šokio struktūrą**,** pereiti nuo spontaniškų judesių prie sąmoningai struktūruotų judesių sekų, paverčiant juos šokiu. Dalyvauja kūrybiniuose šokio žaidimuose ir projektuose, perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Atranda įvairias kultūras ir mokymosi būdus

	– šokdami susipažinti su įvairiomis kultūromis, šokti vienam, poroje, ratelyje ir kt. Tyrinėja ir eksperimentuoja, garsus, balsus, judesius, medžiagas ir siužetus, kuria idėjas tolesniam kūrybos etapui. Supranta šokio kompoziciją, žingsnius, sekas, stilius, judėjimo kryptį, erdvę, stebėti kitus ir derinti šokį su kitais menais. Kalba apie šokį, geba apibūdinti šokio tempą, nuotaiką ir judėjimo savybes.
DAILĖS RAIŠKA	
Stebi ir tyrinėja aplinką, atkreipia dėmesį į objektų formas, spalvas, dydžius. Analizuoja, lygina ir kategorizuoja, mokosi atskirti ir grupuoti daiktus pagal jų vizualines savybes. Liečia, stebi objektus iš skirtingų perspektyvų, supranta jų paviršiaus tekstūrą ir struktūrą. Turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje. Atranda piešimo ir judesių ryšį, liečia, brauko, spaudžia dažus, pastebi linijas, dėmes, pėdsakus, pradeda suprasti, kaip jų rankos judesiai keičia vaizdą. Tyrinėja keverzones ir terliones, eksperimentuoja su piešimo priemonėmis, palaikomas suaugusiųjų pasakoja apie savo darbą skatina jų pasitikėjimą ir kūrybiškumą. Veikia savarankiškai ir nevaržomai, patys renkasi veiklos tempą, priemones ir būdus, kaip tyrinėti vizualinę raišką. Lavina motoriką ir akių-rankų koordinaciją, vis tiksliau kontroliuoja judesius, piešia įvairesnes linijas ir formas. Tyrinėja erdvę ir jos raiškos galimybes, žaisdami spontaniškai su dvimačiais ir trimačiais objektais, atranda erdvinio pasaulio principus ir eksperimentuoja su skirtingomis medžiagomis	Plėtoja vizualųjį žodyną, mokydamiesi atpažinti ir įvardyti spalvas, formas, faktūras, bei estetinius potyrius. Tyrinėja įvairius vizualius pasaulius, susiduria ir susipažįsta su skirtingomis aplinkomis (urbanistinėmis, gamtinėmis, industrinėmis) ir meno kūriniais (meno galerijose, parodose, muziejuose), patiria įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus ir formas. Tyrinėja grafines ir spalvines raiškos priemones, išbando įvairias priemones ir technikas (monotipija, lino raižinys, koliažas), tyrinėja skirtingas piešimo technikas ir kūrybines medžiagas. Plėtoja meninius įgūdžius, kūrybiniame procese lavina savo grafinius ir spalvinius įgūdžius, gerina kūrybinę raišką per įvairias grafikos technikas ir priemones. Analizuoja ir aptaria kūrinius, stebėdami ir aptardami savo, kitų vaikų bei profesionalių menininkų kūrinius, plečia savo meninių sąvokų žodyną ir estetinius vertinimus. Modeliuoja ir komponuoja, lipdo ir konstruoja dvimatės ir trimatės figūras bei objektus, lavina erdvinį mąstymą ir gebėjimą kurti sudėtingesnius erdvinius objektus. Kuria įvairias kompozicijas, džiaugiasi kurdami figūras ir kompozicijas iš įvairių medžiagų, įskaitant kaladėles, gamtinę medžiagą, buitinius rakandus ir netikėtas priemones.
TEATRO RAIŠKA	
Tyrinėja teatrines raiškos formas, išbando įvairias teatrines raiškos priemones, tokias kaip kūno judesiai, muzika ir spontaniškas dainavimas. Improvizuoja vaidinimus, kuria improvizacinius teatro vaidinimus, naudodami savo kūno judesius ir muziką, išreikšti mintis ir emocijas. Plėtoja kūrybiškumą, lavina kūrybiškumą ir estetinį pasaulio pažinimą per teatrines veiklas. Tyrinėja temas per improvizaciją, kartu su bendraamžiais ir suaugusiaisiais tyrinėti temas, kylančias iš patirties, vaizduotės, literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių. Patiria įvairias teatro formas, susipažįsta su teatro meno (lėlių, šokio, cirko ir kt.) formomis ir jų panaudojimu veikloje. Dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose, tokiuose kaip pasakų vaidinimai su lėlėmis, tradicinės šventės ir kt.	Plėtoja kūrybiškumą per vaidybą, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimikas, balso intonacijas, kad giliai išgyventų kuriamas situacijas. Perteikia savo išgyvenimus kitiems, tiksliai, aiškiai ir autentiškai perteikia savo mintis ir emocijas kitiems vaikams bei suaugusiesiems. Tyrinėja temas per improvizaciją, kartu su bendraamžiais ir suaugusiaisiais tyrinėti temas, kilusias iš patirties, vaizduotės, literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių. Dalyvauja kūrybiškose veiklose su suaugusiaisiais, mokytojas įsitraukia ir modeliuoja kūrybinį vaikų procesą, palaiko ir skatina jų kūrybiškumą. Pažįsta teatro meno reiškinius, stebi ir dalyvauja teatro pastatymuose, tokiuose kaip šokio, lėlių, dramos, operos ir kt. Dalinasi ir reflektuoti savo patirtį, dalyvauja teatro veiklose ir pasidalina savo patirtimi su kitais vaikais bei suaugusiaisiais. Atlieka simbolinius vaidmenis,

	naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir įsijaučia į kuriamas situacijas.
Pasiekimų sritis – gebėjimas žaisti **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. **Esminiai gebėjimai.** Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Derina savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Susikuria erdvę žaidimui, tikslingai renkasi žaislus. Žaidžia vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmenų taisyklių.	Tikslingai susikuria žaidimo erdvę. Vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus. Žaidžia netradicinėse erdvėse, jas pritaiko žaidimui.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Drąsiai juda aplinkoje, turi savo bendravimo kalbą, jungia žaidimus pagal kasdienį siužetą, derina žaidimo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais, tikslingai renkasi žaislus, pats kuria žaidimo erdvę. Kartojant veiksmus, žaisdamas kuria paprastą kasdienį siužetą, ar vaidmenų žaidimą.	Drauge su kitais vaikais, tikslingai kuria žaidimo erdvę, derina žaidimo veiksmus ir sėkmingai sąveikaujant, laikosi žaidimo taisyklių, vartoja kalbą, plėtoja vaidmenis ir sprendžia konfliktus. Žaidžia vaizduotės žaidimus, kuria naratyvinius žaidimus, įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius vaidybinius žaidimus. Tariasi dėl bendros žaidimo temos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės, sprendžia konfliktus.
Pasiekimų sritis – kūrybiškumas **Vertybinė nuostata.** Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. **Esminiai gebėjimai.** Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Savo „keverzonėse“ įžvelgia daiktus ir įvykius. Intuityviai klijuoja, lipina. „Šoka“ mėgdžiodamas judesius. Išreiškia save muzika.	Keliomis dailės raiškos priemonėmis reiškia savo įspūdžius, sumanymus. Kūrybiškai panaudoja tradicines ir netradicines priemones. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai, ilgiau įsitraukia į patinkančias veiklas. Ieško naujų įvairių medžiagų derinimo galimybių, dalyvauja įvairiuose tyrinėjimuose tiriant daiktus, medžiagas, garsus, judesius, kvapus,	Žaidžiant prisimena menamus vaidmenis, kuria siužetus, spontaniškai keičia žaidimo taisykles, veikiant telkiasi vaizduotę, generuoja naujas idėjas, pats renkasi įvairias medžiagas, kalbasi apie tai, ką nori sukurti, siūlo kelias idėjų

įsitraukia į jas. Žaidžiant atlieka įsivaizduojamus, menamus veikėjų veiksmus, ieško naujų derinių, veiksmų.	atlikimo variacijas. Dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis artimoje aplinkoje, aiškinasi, kas svarbu, įdomu.
Pasiekimų sritis – mokėjimas mokytis **Vertybinė nuostata.** Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. **Esminiai gebėjimai.** Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus **(žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)**	
VAIKŲ GEBĖJIMAI 1-3 METŲ	**VAIKŲ GEBĖJIMAI 4-5 (6) METŲ**
Pasako, parodo, ką nori išmokti. Stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Džiaugiasi veiklos procesu.	Planuoja savo veiklą. Kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų žinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti.
UGDYMO(SI) GAIRĖS	
Ugdymo(si) gairės vaikams iki 3 m. siekiant 3 žingsnio pasiekimų	**Ugdymo(si) gairės vaikams iki 5 (6) m., siekiant 5 (6) žingsnio pasiekimų**
Rodo susidomėjimą supančia aplinka visais pojūčiais, reaguoja į aplinkinius, jų reakcijas, džiaugiasi veiklų į kurias įsitraukia, procesu. Renkasi mėgstamą žaislą, knygelę, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią veiklą, Stebi, aiškinasi, klausinėja, kas vyksta, kaip kažkas veikia. Džiaugiasi tuo, ką išmoko, atliko veikdamas.	Imasi iniciatyvos ir atkakliai siekia savo tikslo, drąsiai kalba apie tai, ką nori išmokti, sužinoti. Kalba, parodo, kaip veikė, mokėsi, ką planuoja daryti toliau, kaip įveikti iškilusius iššūkius. Tenkina savo smalsumą ieškant informacijos dominančia tema. Numato savo veiklų planą tikslui pasiekti iki norimo rezultato. Dalinasi patirtimi, kalba, kas pavyko, o kas nelabai, ko nori išmokti.

V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, išsiaiškinami tėvų (globėjų) lūkesčiai, surenkama jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus.

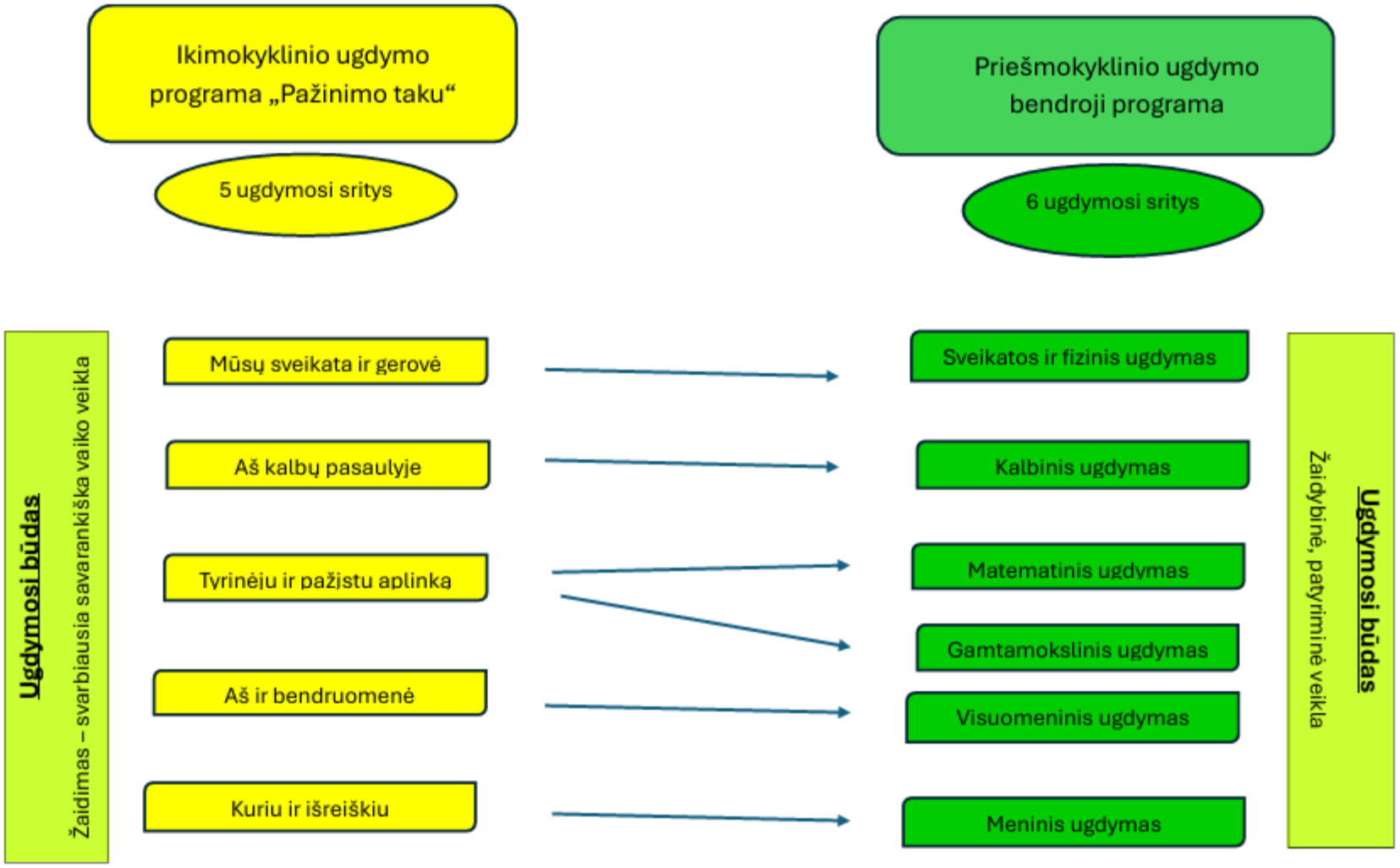
Vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėsena padeda siekti ugdymo ir ugdymo(si) kokybės. Mokytojas geriau pažįsta kiekvieną vaiką ir numato jo ugdymo(si) perspektyvą; skatina kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą.

Vertinimo medžiaga kaupiama nuolat vaiko elektroniniame pasiekimų aplanke (stebėjimo įrodymai, vaiko dailės darbeliai, žodinė, vaizdinė kūryba, nuotraukos, pomėgių aprašymai, grupės pedagogų refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko daromą pažangą, ugdymo perspektyvą). Mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Taip užtikrinamas formuojamasis vertinimas skatinant kiekvieno vaiko individualią pažangą.

Apibendrinamasis vertinimas atliekamas du kartus per metus (arba pagal poreikį) elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“: rudenį (spalio mėnesį) ir pavasarį (balandžio mėnesį). Vaikui atvykus į ugdymo įstaigą vertinimas atliekamas po mėnesio.

Vaikų pasiekimai ir pažanga aptariami su vaiko tėvais (globėjais) atlikus apibendrinamąjį vertinimą du kartus per metus individualių pokalbių metu, iš anksto suderinus tėvams (globėjams) ir mokytojams tinkamą laiką (arba pagal poreikį) . Tėvai informuojami apie vaiko daromą pažangą, priimami bendri su vaiko ugdymu susiję sprendimai, analizuojamos bendros vaiko problemas ir sprendimo būdai. Taikomi neformalieji (pokalbis, žinutė, skelbimų lenta, informaciniai elektroniniai laiškai ir kt.) ir formalieji (susirinkimas, bendra veikla, individualūs pokalbiai ir kt.) informavimo būdai.

Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų.

Panevėžio lopšelio-darželio „Kregždutė“ Ikimokyklinio ugdymo programoje užtikrinama dermė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa (žr. 2 pav.).